

## OPINNÄYTETYÖ

### **Joustavalla JOPO:lla yläaste maaliin Nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla**

Tuomo Friman

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto  
Yhteisöpedagogi (AMK)  
Yhteisöpedagogin koulutus (AMK)

(210 op)

12/2024

# TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu  
Yhteisöpedagogi AMK

---

Tekijät: Tuomo Friman

Opinnäytetyön nimi: Joustavalla JOPO:lla yläaste maaliin. Nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla.

Sivumäärä: 36 ja 3 liitesivua

Työn ohjaaja: Sanna Nieminen

Työn tilaaja: Helsingin kaupunki, KUVA, nuorisopalvelut, Pasilan nuorisotyöyksikkö

---

Tämän työn tilaaja on Helsingin kaupunki, nuorisopalvelut ja Pasilan nuorisotyöyksikkö, jossa työskentelen. Nuorisopalvelukokonaisuus Helsingissä on laaja, se kattaa noin 70 nuorisotilaa ja toimipaikkaverkosto on iso kokonaisuus. Nuorisotyötä tehdään ja toteutetaan Helsingissä alueiden ja nuorten tarpeiden mukaan. Työpaikkani on Käpylän peruskoulussa JOPO-luokalla nuoriso-ohjaajana. Joustava perusopetus eli JOPO on toiminnallinen ja työelämälähtöinen tapa suorittaa peruskoulun viimeiset luokat ja saada päättötodistus peruskoulusta. Opiskeluun kuuluu opintokäyntejä ja retkiä. JOPO:n tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, vahvistaa nuorten motivaatiota käydä koulua ja saada elämän hallinta kuntoon. Usein kun nuori saa JOPO:lta päättötodistuksen hän pääsee jatkamaan opintojaan toisella asteella. Kunnat saavat itse päättää miten JOPO-toimintaa tekevät. Helsingissä on neljässä koulussa JOPO-luokkia. Yleensä yhdessä koulussa on kaksi JOPO-luokkaa, yhdessä luokassa on kymmenen oppilasta ja erityisopettaja. Yleensä JOPO-tiimiin kuuluu siis kaksi erityisopettajaa ja nuoriso-ohjaaja. Moniammatillista yhteistyötä tehdään muiden koulun toimijoiden kanssa, yhteistyössä korostuu kuraattorin ja opinto-ohjaajan kanssa tehtävä yhteistyö. Nuoriso-ohjaaja on JOPO:lla kulttuurin, vapaa-ajan ja nuorisopalveluiden puolelta, mikä mahdollistaa hyvät verkostot nuorisotaloille ja muuhun Helsingin kaupungin toimintaan. Nuoriso-ohjaaja tekee koulunuorisotyötä JOPO-nuorten kanssa.

Tämä opinnäytetyö on kattava katsaus nuoriso-ohjaajan rooliin ja arjen työhön JOPO-luokassa. Mikä nuoriso-ohjaajan rooli on JOPO-luokalla on. Tutkimusmenetelmänä käytän laadullista tutkimusmenetelmää. Olen haastatellut sähköpostilla kahdeksaa JOPO-luokan opettajaa ja kolmea nuoriso-ohjaajaa. Analyysimenetelmäni on laadullinen analyysi. Olen teemoitellut aineistoni neljään osaan: merkityksellisyys, mahdollisuudet, työn haasteet ja tulevaisuuden näkymät ja työn kehittäminen.

Työni tavoitteena on tulevaisuudessa auttaa niitä nuoriso-ohjaajia, jotka siirtyvät työskentelemään JOPO-luokalla, pääsemään paremmin kiinni työhönsä. Tarkoituksena on myös kehittää nuoriso-ohjaajan työnkuvaa JOPO-luokalla. Tavoitteena on laadullista tutkimusotetta käyttäen kehittää ja parantaa nuoriso-ohjaajan työnkuvaa JOPO-luokalla. Käytän aineistonkeruumenetelmänä sähköpostilla tehtyä haastattelua JOPO-luokan opettajille ja nuoriso-ohjaajille.

---

Asiasanat: JOPO-luokka, joustava perusopetus, koulunuorisotyö, nuorisotyö.

# ABSTRACT

Humak University of Applied Science  
Degree Programme in NGO, Bachelor of Humanities

---

Author: Tuomo Friman

Title: Finish high school with a flexible jopo. The role and job description of the youth counselor in the JOPO class.

Number of Pages: 36 and 3 attachment pages

Supervisor: Sanna Nieminen

Commissioned by: City of Helsinki, KUVA, youth services, Pasila youth work unit

---

This work was commissioned by the city of Helsinki, youth services and Pasila's youth work unit, where I work. The youth service complex in Helsinki is extensive, it covers around 70 youth centers and the network of locations is a large entity. Youth work is done and implemented in Helsinki according to the needs of the regions and young people. My job is at Käpylä elementary school in the JOPO class as a youth instructor. Flexible basic education, or JOPO, is a functional and work life-oriented way to complete the last grades of basic school and get a certificate of completion from basic school. JOPO's goal is to prevent marginalization, strengthen young people's motivation to go to school and get life under control. Often, when a young person receives a graduation certificate from JOPO, they can continue their studies at a second degree. Municipalities can decide for themselves how to conduct JOPO activities. There are JOPO classes in four schools in Helsinki. Usually, one school has two JOPO classes, one class has ten students and a special education teacher. Usually, the JOPO team includes two special education teachers and a youth counselor. Multi-professional cooperation is carried out with other actors of the school, cooperation with the curator and study guide is emphasized. The youth counselor is at JOPO from the side of culture, leisure and youth services, which enables good networks for youth centers and other activities of the city of Helsinki. The youth counselor does school youth work with JOPO youth.

This thesis is a comprehensive overview of the role of the youth counselor and the everyday work in the JOPO class. The role of a youth counselor in the JOPO class is The goal of my work in the future is to help the youth counselors who move to work in the JOPO class to get better at their work. The purpose is also to develop the job description of a youth counselor in the JOPO class. The goal is to use a qualitative research sample to develop and improve the job description of a youth counselor in the JOPO class. I use an e-mail interview with JOPO class teachers and youth counselors as a data collection method.

---

Keywords: JOPO class, flexible basic education, youth work, school youth work

# SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJAN ESITTELY .....	9
	2.1 Helsingin kaupunki, kulttuuri ja vapaa-aika, nuorisopalvelut, Pasilan nuorisotyöyksikkö.....	11
	2.2 Työn tavoitteet .....	12
3	TIETOPERUSTA.....	15
	3.1 Mikä on JOPO-luokka .....	16
	3.2 Koulunuorisotyötä JOPO-luokalla.....	17
	3.3 Käytännön opiskelu JOPO-luokalla.....	18
4	TUTKIMUSMENETELMÄT .....	20
	4.1 Aineistonkeruumenetelmät .....	21
	4.2 Aineiston kuvaus.....	21
	4.3 Aineiston analyysi menetelmän kuvaus.....	22
	4.4 Aineiston analyysi.....	23
5	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET.....	27
	5.1 Nuoriso-ohjaajan työ ja sen merkityksellisyys JOPO:lla .....	29
	5.2 Nuoriso-ohjaana osana JOPO-tiimiä: mahdollisuudet ja tärkeys .....	29
	5.3 Työn haasteet ja näkymät tulevaisuuteen .....	30
	5.4 Työn kehittäminen, nuorisopalvelut ja Kasko .....	30
6	POHDINTA.....	32
	6.1 Tilaaajan arviointi.....	33
7	LÄHTEET .....	35

8 LIITTEET.....37

# 1 JOHDANTO

Yhdenvertaisuus ja tasapuolisuus ovat keskeisiä arvoja suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Suomalainen koulu pyrkii tarjoamaan kaikille oppilaille tasavertaiset lähtökohdat ja tukea erilaisia oppijoita yksilöllisesti. Oppilaiden lisääntynyt tuen tarve ja huoli heidän hyvinvoinnistaan ovat tehneet välittämistä entistä keskeisemmän aiheen koulussa. (Taneli 2012, 4.) Perusopetuksen opetussuunnitelman arvoperusta on oppilaan ainutlaatuisuuden kunnioittamisessa ja jokaisen oppilaan oikeudessa saada hyvää opetusta ja tukea kasvussa sivistyneeseen ihmisyyteen. Tähän pyrkimykseen kuuluu taito käsitellä kasvuprosessiin väistämättä kuuluvia ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti. Oppilasta tulee tukea eettiseen pohdintaan ohjaamalla häntä toisen asemaan asettumiseen sekä toisen ihmisten ja ympäristön arvostamiseen. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 15–16.) Joustavasta perusopetuksesta käytetään lyhennettä JOPO. Tässä opinnäytetyössäni käytän sanaa JOPO. Joustava perusopetus (JOPO) vakinaistettiin vuonna 2009 osaksi perusopetuksen yläkoulun toimintaa. JOPO on toiminnallinen, työpainotteinen ja oppilaan osallistamista painottava tapa suorittaa peruskoulun viimeiset luokat. JOPO-toiminta on suunnattu 7–9-luokkien nuorille, joilla on koulussa alisuorittamista ja koulumotivaatiossa puutteita, sekä nuorille, joita uhkaa tippuminen koulujärjestelmän ja työelämän ulkopuolelle. (Helsingin Kaupunki kasvatus -ja koulutus 2024.) JOPO-opetus on kuntien itse järjestämää perusopetusta kouluissa ja miten sitä järjestetään saattaakin vaihdella kunnittain. Tässä opinnäytetyössä keskitytään Helsingin JOPO:n tarkasteluun ja nuoriso-ohjaajan työnkuvan ja toiminnan kehittämiseen. Opintonäytetyö avaa näkökulmia siihen, mitä JOPO-luokassa työskentelevän nuoriso-ohjaajan on hyvä tietää sen opetuksesta ja päivittäisestä toiminnasta.

JOPO-luokkien tavoitteena on tarjota vaihtoehtoisia ja yksilöllisempiä oppimismenetelmiä, jotka voivat pitää sisällään pienryhmäopetusta, työssä oppimista ja käytännönläheistä opiskelua. JOPO-toiminta auttaa oppilaita pysymään mukana koulussa ja parantaa heidän motivaatioaan sekä sitoutumistaan opiskeluun, mikä helpottaa siirtymistä toisen asteen opintoihin. (Numminen & Quakrim-Soivio 2009, 12–14.)

Olen tehnyt nuorisotyötä vuodesta 2008 Helsingin nuorisotaloilla. Työni on pitänyt sisällään nuorten toimijuuden vahvistamista ja erilaisten yhteisöjen sekä nuorten ryhmien kanssa työskentelyä. Lisäksi työni keskeisiä tehtäviä on ollut innostaa nuoria vaikuttamiseen ja omaehtoiseen toimintaan sekä nuoruuden edunvalvontaa ja elinoloihin vaikuttamista.

Vastuualueisiin on kuulunut muun muassa nuorten ryhmiin ja yhteisöihin liittymisen mahdollistavat menetelmät, lähinnä liikunnallisin työkaluin. Minulla on vuosien kokemus yhteistyöstä Käpylän JOPO-luokkien kanssa. Usein syksyisin, kun koulut alkoivat, Käpylän peruskoulun JOPO-luokka kävi Arabian nuorisotalolla, jossa järjestin ja ohjasin oppilaille ryhmäyttävää toimintaa.

Olen siis seurannut JOPO-luokan nuoriso-ohjaajan ja opettajien työtä ja toimintaa jo monta vuotta. Useat JOPO-luokalla opiskelleet nuoret ovat tulleet minulle tutuiksi nuorisotalojen kautta. Tutustuttuani näihin nuoriin havaitsin, että JOPO-luokka on ollut heille hyvä vaihtoehto suorittaa peruskoulun viimeiset luokat ja päästä sitä kautta toisen asteen opintoihin ja kiinni elämään paremmin. Heille sopi opiskella työelämän, tekemisen ja pienemmän ryhmän kautta. Työ ja työskentely JOPO-luokalla on aina tuntunut kiinnostavalta ja merkitykselliseltä työltä.

Olen työskennellyt nyt yli kaksi vuotta Käpylän peruskoululla nuoriso-ohjaajana JOPO-luokalla. Työtehtäviini kuuluu oppilaiden tukeminen koulunkäynnissä ja työssäoppimisen eri vaiheissa, työharjoittelupaikkojen kanssa tehtävä yhteistyö sekä yhteydenpito oppilaiden huoltajiin. Toimin osana JOPO-luokan työtiimiä, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä opettajien, opinto-ohjaajan, kuraattorin ja muiden koulun aikuisten kanssa. Opetusta, tukitoimintoja ja toiminnan suunnittelua tehdään yhdessä JOPO-tiiminä. Myös JOPO-toiminnan kehittämistä ja arviointia tehdään JOPO-tiiminä. Työni kautta lisään Pasilan nuorityöyksikön JOPO-tietoisuutta ja olen mukana nuorisopalveluiden JOPO-toiminnan kehittämisessä. Pidän tärkeänä, että jaan tietoa ja kokemuksia JOPO-toiminnasta myös sellaisille nuoriso-ohjaajille, jotka eivät omassa työssään työskentele JOPO-luokissa.

Käpylän peruskoulussa on kaksi JOPO-luokkaa ja molemmilla luokilla kymmenen opiskelijaa. Molemmilla luokilla on hyvin osaavat ja kokeneet erityisopettajat. Työtä tehdään yhdessä, JOPO-tiiminä. Moniammatillista tukea luokille antavat myös opinto-ohjaaja ja kuraattori. Eri-tyisesti opinto-ohjaajan kanssa tehdään yhteistyötä viikoittain.

Aloittaessani työt JOPO-luokalla, työpaikalta puuttui materiaalia, mistä olisi ollut hyötyä uudelle JOPO-luokan nuoriso-ohjaajalle. Uskon, että olisin päässyt selvyYTEEN asioista huomattavasti nopeammin, jos sellaista olisi ollut. Olisin voinut lukea rauhassa yhdestä ja samasta paikasta, mitä nuoriso-ohjaajan työ pitää sisällään ja mitä kaikkea lukuvuosi pitää sisällään. Tämä oppinäytetyö on kattava katsaus nuoriso-ohjaajan rooliin ja arjen työhön JOPO-luokassa.

Koen, että materiaalille, missä kerrotaan nuoriso-ohjaajan roolista ja työnkuvasta on tarvetta ja tilausta. Siitä on hyötyä yhteistyökumppaneille, JOPO-luokkien nuoriso-ohjaajille, nuorisopalveluille ja meidän Pasilan nuorisotyöyksikölle, ja tulevaisuudessa tuleville JOPO-luokan nuoriso-ohjaajille. Uskon, että opinnäytetyöstäni on hyötyä myös uusille JOPO-luokan opettajille. Uusi nuoriso-ohjaaja JOPO-luokassa pääsee opinnäytetyöni avulla paremmin selville, mitä JOPO-luokassa tapahtuu, kun koulu alkaa syksyllä, miten työharjoittelujaksot keskittyvät lukuvuoteen, miten koulun loma-ajat ryhmittävät ja jakavat lukuvuotta, milloin on toisen asteen avoimet ovet ja milloin alkaa yhteishaku. On tärkeää hahmottaa myös se, milloin on hyvä ajankohta järjestää retkiä ja molempien luokkien yhteistä tekemistä. JOPO-vuoden tärkeä ajankohta on kevät ja siihen pitää varautua jo hyvissä ajoin. Nuorten kesäajan isoja teemoja ovat muun muassa kesätyöt ja toimeentulo, joten on tärkeää ennakoida ja miettiä mikä on hyvä ajankohta alkaa puhumaan kesätöistä, tekemään yhdessä nuorten kanssa kesätyöhakemuksia ja hakemaan kesäseteleitä.

Tässä laadullisessa tutkimuksessa pyritään keräämään tietoa ja kehittämideoita JOPO-luokan nuoriso-ohjaajan työnkuvan kehittämiseen ja roolin selkeyttämiseen. Tavoitteena on tutkia erityisesti nuoriso-ohjaajan aikuisroolia, jossa hän toimii keskustelemaan ja nuorten maailmaa lähellä olevaan tyyliin. Laadullinen lähestymistapa ja aineistonkeruumenetelmänä käytettävä kysely tarjoavat keinoja saada syvällistä ymmärrystä nuoriso-ohjaajan työstä ja roolista sekä nuorten että mahdollisesti muiden sidosryhmien näkökulmasta. Yhteistyötahojen on myös hyvä tietää ja tiedostaa, että nuoriso-ohjaajan työ JOPO-luokassa on koulunuorisotyötä, mutta se on työtä JOPO-luokassa samojen nuorten kanssa läpi lukuvuoden.

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella nuoriso-ohjaajan roolin merkitystä JOPO-luokassa, jossa hänen tehtävänsä on tukea nuoria ja auttaa heitä saavuttamaan koulutukselliset tavoitteensa joustavalla, yksilöllisesti räätälöidyllä tavalla. Nuoriso-ohjaajan läsnäolo JOPO-luokassa on tärkeä osa opetussuunnitelmaa täydentävää tukea, joka kohdistuu erityisesti nuorten koulunkäynnin haasteisiin ja motivaatioon liittyviin ongelmiin. Nuoriso-ohjaajan rooli on ennen kaikkea tukea nuorta kokonaisvaltaisesti, ja antaa eväitä vapaa-aikaan.

## 2 TILAAJAN ESITTELY

Opinnäytetyöni tilaaja on Helsingin kaupunki, kulttuuri -ja vapaa-aika, nuorisopalvelut, Pasilan nuorisotyöyksikkö. Olen hakenut tutkimusluvat Helsingin kaupungilta, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta eli KASKO:lta ja nuorisopalveluilta.

Nuorisopalvelukokonaisuus Helsingissä on yksi suurimmista valtakunnallisesti katsottuna. Nuorisopalvelut ovat osa Helsingin Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa. Siellä on noin 400 työntekijää, 70 nuorisotilaa ja toimipaikkaverkosto on laaja. (Toimintakertomus 2023.)

Helsinki on kaupunkina monipuolinen ja moninainen nuorille. Nuorten määrä lisääntyy ja pääkaupunkiseutu kasvaa. Moninaisuus on Helsingissä nuorille arkipäivää. Kaupunkikuvassa se näkyy eri kulttuureina ja kielinä. Tämä mahdollistaa nuorille oman näköisen elämän rakentamisen. Nuorille suunnattua tekemistä ja tekemisen paikkoja on paljon pääkaupunkiseudulla ja Helsingissä. Eri puolella Helsinkiä nuorilla on erilaiset mahdollisuudet kokea asioita ja kokeilla uutta. Hyvä julkinen liikenne on avain siihen, että nuoret pystyvät käyttämään kaupunkia monipuolisesti. JOPO-luokkien kanssa käytetään paljon julkisia liikennevälineitä ja se lisää kaupunkikuvan hahmottumista ja taitoa liikkua Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. (NUPS 2020, 12.)

JOPO-luokille tulee nuoria ympäri Helsinkiä, ei vain omasta lähikoulusta ja se lisää JOPO-luokan monimuotoisuutta ja vaikuttaa myös nuorten kaupunkikuvan hahmottumiseen ja taitoihin liikkua Helsingissä ja käyttää julkista liikennettä.

Nuorisotyötä toteutetaan Helsingissä nuorten ja alueiden tarpeiden mukaan. Asuinalueet ja kaupungin kehitys ja niiden erityispiirteet muokkaavat nuorisotyön painopisteitä ja sisältöä. Nuorten kanssa työskennellään monipuolisesti erilaisissa paikoissa: kouluissa, nuorisotaloilla, julkisissa tiloissa, luonnossa, digitaalisessa ympäristössä ja kirjastoissa. Nuorisotyötä tekevät nuorisopalveluiden lisäksi tekevät järjestöt, seurakunnat ja kaupungin eri toimijat. Yhteistyö eri toimijoiden kanssa korostuu ja se koetaan tärkeäksi. (NUPS 2020, 12.)

Nuorisotyö tarkastelee nuoruutta elämänvaiheiden näkökulmista yhteiskunnallisista kysymyksistä nähdessä. Nuori kehittyy monella eri tavalla, sosiaalisesti, fyysisesti kuin psyykkisesti. Keskeisiä kehitystehtäviä ovat esimerkiksi: suhde vanhempiin muuttuu ja irrottautuminen vanhemmista, henkilökohtainen ja sosiaalinen oma identiteetti rakentuu ja jäsentyy, maailmankuva kasvaa turvaututaan ikätovereiden apuun. Monella elämänalueella etsitään omaa paikkaa ja roolia,

esimerkiksi vertaisten ja kavereiden olemassaolo ja merkitys kasvaa. Elämänmittaisia ystävyys-suhteita aletaan solmimaan. Keskeistä on myös se, että nuoret alkavat miettimään työelämään liittyviä valintoja, mikä korostuu JOPO-luokalla 9-luokkalaisten yhteishakuvaiheessa ja ke-väällä, kun koulun loppuminen ja peruskoulupäästötodistus odottaa ja tulokset yhteishausta tu-levat kesällä. Tässä vaiheessa vastuunotto ja omien valintojen merkityksellisyys kasvaa. Ko-keillaan erilaisia asioita, tehdään mokia, epäonnistutaan ja otetaan opiksi ja opitaan välillä kan-tapäänkautta. Huomataan, että omat valinnat voivat vaikuttaa tulevaisuuteen ja sitä kautta omaan hyvinvointiin ja terveyteen. Nuoriso-ohjaaja ja nuorisotyö tukee ja on nuorten matkassa mukana. (NUPS 2020, 11.) Tämä korostuu erityisesti JOPO-luokalla, koska nuoriso-ohjaaja on päivittäin läsnä nuorten kouluarjessa, jossa puhutaan nuorten vapaa-ajasta, tulevaisuuden suun-nitelmista, kaverisuhteista, kodin merkityksestä ja harrastuksista.

Nuorisotyön keskeinen asia on, että nuoruus nähdään itseisarvona. Työtä tehdään, siellä missä nuoret ovat ja liikkuvat, koulussa ja vapaa-ajalla, eli siellä missä on tarvetta nuoriso-ohjaajille. Nuorisotyö tukee ja vahvistaa nuorten luottamusta, hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa. Nuorten kanssa yhdessä rakennetaan turvallista, kestäväää ja toimivaa kaupunkielämää. Nuorten ääntä ja näkemyksiä vahvistetaan, että heidän toimintamahdollisuuksensa paranisivat. (NUPS 2020, 13.)

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelut ovat solmineet yhteistyösopimuksen joustavan perusopetuksen järjestämisestä. Sopimuksen mukaan perusopetuspalvelut ja nuorisopalvelut toteuttavat yhdessä joustavan perusopetuksen toimintaa neljässä koulussa: Käpylän peruskoulussa, Vuoniityn peruskoulussa, Haagan perus-koulussa ja Porolahden peruskoulussa.

JOPO-toiminta tarjoaa työelämäpainotteisen ja toiminnallisen tavan suorittaa peruskoulun seit-semäs, kahdeksas ja yhdeksäs luokka. Se on suunnattu nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä ilman peruskoulun päättötodistusta. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa nuoren opiskelumotivaatiota ja ehkäistä syrjäytymistä tukemalla monipuolisesti nuoren kasvua ja kehitystä. JOPO-luokissa työskentelee erityisluokanopettaja ja nuoriso-ohjaaja, ja toiminnan keskiössä on nuoren sosiaa-linen vahvistaminen, kasvatuksellinen ohjaaminen, säännöllisen koulunkäynnin ja elämänhal-linnan tukeminen, tukiverkoston rakentaminen sekä jatko-opintoihin motivoiminen. Tavoit-teena on varmistaa, että nuori saa peruskoulun päättötodistuksen. JOPO-toiminta on määritelty perusopetuslain 5 §:ssä ja asetuksen 9 §:ssä sekä vuoden 2010 opetussuunnitelman perusteissa.

Toimintasuunnitelma laaditaan vuosittain ja koulukohtaisia toimintoja arvioidaan kevätlukukauden lopussa toimintakertomuksen yhteydessä. Nuoriso-ohjaajat osallistuvat toimintasuunnitelman ja -kertomuksen laadintaan yhdessä opettajien kanssa. JOPO-toimintaa kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä opettajien, nuoriso-ohjaajien ja koko koulun kanssa. JOPO-toimintaa hallinnoi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruspalvelut, joilla on myös työnjohdollinen vastuu. JOPO-luokkien erityisluokanopettajien ja nuoriso-ohjaajien lähiesihenkilötehtäviä hoitaa kunkin JOPO-luokan sijoituskoulun rehtori. Kaupungin tasolla JOPO-toimintaa ohjaa ohjausryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Ryhmään kuuluvat perusopetuksen aluepäällikkö, erityissuunnittelija, oppilashuollon aluevastaava, JOPO-luokkien sijoituskoulujen rehtorit, nuorisopalveluiden aluepäällikkö sekä nuorisotyöyksikön toiminnanjohtajan edustaja. Ohjausryhmän tehtävänä on JOPO-toiminnan kehittäminen, yhteisten linjausten luominen, toiminnan arviointi, resurssipäätösten tekeminen sekä monihallintokuntaisen yhteistyön koordinointi ja tiedottaminen. Ryhmän kokoonkutsujana toimivat perusopetuspalvelut. (Helsingin kaupunki, 1–4.)

## **2.1 Helsingin kaupunki, kulttuuri ja vapaa-aika, nuorisopalvelut, Pasilan nuorisotyöyksikkö**

Työskentelen Helsingin kaupungilla nuorisopalveluilla. Käpylän JOPO-luokan nuoriso-ohjaaja kuuluu Pasilan nuorisotyöyksikköön ja työpaikkani sijaitsee Käpylän peruskoulussa Mäkelänkadulla.

Pasilan nuorisotyöyksikköön kuuluu Pasilan nuorisotalo, Arabian nuorisotalo, Koskelan nuorisotalo. Lisäksi yksikköön kuuluu Kumpulan koulukasvitarha, jonka omistaa Helsingin kaupunki, ja jossa Pasilan nuorisotyöyksikkö toteuttaa toimintaa yhdessä lasten ja nuorten puutarhayhdistyksen kanssa. Pasilan nuorisotyöyksikön nuorisotaloilta löytyy monipuolista tekemistä nuorille: musiikkitoimintaa, bändi-iltoja, treenikämppejä, peli- ja tanssitoimintaa, kerhoja, jalkapallo- ja koripalloturnauksia sekä erilaisia retkiä.

Nuorisotalojen kautta nuoret pääsevät mukaan päätöksentekoon, suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa. He pääsevät myös vaikuttamaan oman lähiympäristönsä olosuhteisiin, harrastusmahdollisuuksiin ja oman koulunsa toimintaan. Nuorisotaloilla nuoret pääsevät tekemään aloitteita ja osallistumaan Nuorten budjetti -vaikuttamisjärjestelmään. (Nuorten Helsinki 2024).

Käpylän peruskoulun JOPO-luokan kanssa olemme säännöllisesti vierailleet Pasilan nuorisotyöyksikön nuorisotaloilla, ja osa nuorista on myös ollut nuorisotaloilla työharjoittelujaksoilla ja teemme viikoittain yhteistyötä. Yksi tavoitteeni on ohjata luokkiemme JOPO-nuoria nuorisotaloille viettämään vapaa-aikaa uusien harrastusten ja kavereiden pariin. Nuorisotalot antavat paljon mahdollisuuksia ja tekemistä nuorten vapaa-ajalle.

## 2.2 Työn tavoitteet

Tavoitteena on kerätä tietoa ja kehittämisideoita nuoriso-ohjaajan roolin ja työnkuvan parantamiseksi ja kehittämiseksi JOPO-luokissa. Toivon, että opinnäytetyöni voi auttaa tulevaisuudessa niitä nuoriso-ohjaajia, jotka siirtyvät työskentelemään JOPO-luokkaan.

Opinnäytetyöni toteutetaan laadullisella tutkimusotteella käyttäen aineistonkeruumenetelmänä haastattelua, jossa on avoimet kysymykset vastaajille. Avoimiin kysymyksiin perustuva haastattelu antaa vastaajille mahdollisuuden ilmaista itseään vapaasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 188–190). Laadullisella tutkimuksella tarkastelen mikä merkitys on maailmalla, jossa ihmiset ovat mukana ja toimivat sosiaalisesti (Vilka 2021, 118). Tavoitteena on kuvata JOPO-opettajien ja nuoriso-ohjaajien kuvaama arki ja toiminta siten, miten he sen kokevat todellisuudessa ja työssään.

Uuden työntekijän perehdytys ja perehdytysmateriaali on tärkeää, sillä se luo työpaikasta positiivisen mielikuvan ja se voidaan nähdä kilpailuetuna (Eklund 2018, 25). Työn kehittäminen voidaan nähdä konkreettisena arjen toimintana, sillä pyritään kehittämään työn toimintatapoja tai toimintarakenteita (Toikko, Rantanen 2009, 14).

Opinnäytetyössäni keskitytään kertomaan mitä kaikkea nuoriso-ohjaajan työnkuva ja rooli JOPO-luokalla pitää sisällään. Nämä kuvaukset toimivat hyvänä materiaalina uusille JOPO-luokan nuoriso-ohjaajille. Käytän haastattelussani avoimia kysymyksiä, koska se sallii kohde-ryhmäni vastata niihin omin sanoin ja vastaajat pääsevät osoittamaan tietämystään aiheesta. Uskon, että tällä tavalla saan vastauksiin keskeiset ja tärkeät asiat (Hirsjärvi ym. 2008, 196).

Tavoitteena on johdattaa opinnäytetyön lukija ymmärtämään nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla eli mikä on sen merkitys ja vaikutus oppilaiden ja työyhteisön arjessa. Tavoitteena on myös tuoda esille nuoriso-ohjaajan aikuisroolia, joka työskentelee keskusteluvasti lähellä nuorten maailmaa, joka ottaa huomioon nuorten väliset suhteet ja ryhmäprosessin. (Kiilakoski 2014, 51.)

Nuoriso-ohjaajan työssä JOPO-luokalla korostuu päivittäin dialoginen kasvatusuhde nuoriso-ohjaajan ja nuorten välillä (Komonen, Suurpää & Söderlund 2012, 19). Oma tavoitteeni on jokaisena päivänä kohdata kaikki nuoret koulussa ja saada positiivista keskustelua aikaiseksi. Aiheet voivat liittyä siihen mitä nuori on tehnyt viikonloppuna, miten treeneissä on mennyt tai miten asiat sujuvat kotona tai ystävien kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena on selventää JOPO-luokan nuoriso-ohjaajan monipuolista työnkuvaa ja kartoittaa tapoja kehittää nuoriso-ohjaajan työtä niin, että se vastaa entistä paremmin JOPO-nuorten tarpeisiin. Työnkuva JOPO-luokassa sisältää paljon muitakin kuin perinteistä nuoriso-ohjaustyötä; se pitää sisällään tiivistä yhteistyötä opettajien ja muiden ammattilaisten kanssa sekä aktiivista vuorovaikutusta nuorten kanssa heidän koulunkäyntinsä tukemiseksi.

Opinnäytetyössä pohditaan, miten nuoriso-ohjaajan työ voisi joustavammin vastata JOPO-luokan nuorten vaihteleviin tarpeisiin. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi uusia työskentelytapoja, erilaisia tukimuotoja tai erityisosaamisen kehittämistä. Lisäksi kehittämistyöni tarkastelee, miten nuoriso-ohjaajat ja opettajat voivat yhdessä vahvistaa oppilaiden hyvinvointia ja motivaatiota.

Opinnäytetyöstä on tarkoitus muodostua käytännönläheinen johdatus erityisesti JOPO-luokassa aloittaville nuoriso-ohjaajille, mutta siitä voi olla hyötyä myös JOPO-luokan opettajille. Sen avulla juuri työnsä aloittava nuoriso-ohjaaja saa selkeän kuvan siitä, mitä JOPO-luokalla toimiminen vaatii ja millaisia mahdollisuuksia työn kehittämiseen on. Lisäksi opinnäytetyö antaa käytännön vinkkejä esimerkiksi siitä miten kouluvuosi rakentuu.

Uskon, että opinnäytetyön avulla lukijoiden, kuten esihenkilöiden, tietoisuus nuoriso-ohjaajan työnkuvasta ja käytännön työstä kasvaa. Työ tuo esiin moniammatillisen yhteistyön merkityksen sekä erilaiset ympäristöt, joissa nuoriso-ohjaaja työskentelee – kuten koulu, työharjoittelupaikat ja nuorten perheiden parissa tehtävä yhteistyö. Opinnäytetyössä painotetaan nuoriso-ohjaajan tärkeää roolia nuorten sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa. Nuoriso-ohjaaja auttaa nuoria rakentamaan kestävätkaverisuhteet, löytämään mielekkäitä harrastusmahdollisuuksia ja suuntautumaan kohti jatko-opintoja sekä hyvää elämää. Näin nuoriso-ohjaaja tukee nuorten polkua kohti tulevaisuutta ja itsenäistä elämää.

Opinnäytetyöni haastattelu on toteutettu avoimilla kysymyksillä JOPO-luokan opettajille ja nuoriso-ohjaajille. Haastattelun tavoitteena on saada tietoa, miten nuoriso-ohjaajan työnkuvaa ja roolia JOPO-luokassa voisi kehittää entisestään, vastaamaan vielä paremmin tämän päivän JOPO-nuorten tarpeita koulussa ja muilla heidän elämänsä osa-alueilla. Otan myös huomioon joustavan perusopetuksen nuoriso-ohjaajan toiminnan ja sen, että he työskentelevät sekä kasvatuksen ja koulutuksen, että nuorisopalveluiden alla, sen mukana tuomat mahdollisuudet ja toisinaan myös haasteet.

”Koulussa pitäisi vallita rakkauden, kunnioituksen pedagogiikan ja myötätunnon ilmapiiri.”  
(Taneli 2012, 238).

### 3 TIETOPERUSTA

Joustava perusopetus sai alkunsa vuonna 2006 valtakunnallisesti hankkeina ja se vakinaistettiin vuonna 2009 ja siitä tuli osa perusopetuksen toimintaa. Moniammatillisuus korostuu joustavassa perusopetuksessa. (Luukaslammi 2021, 142). Joustavalle perusopetukselle voivat hakea 7–9 luokkalaiset nuoret, joilla on ilmennyt aikaisemmin koulussa alisuorittamista ja uhkana on syrjäytyminen ja motivaatiota koulussa ei ole. Tyypillistä on, että poissaoloja on kertynyt monista eri syistä paljon. Helsingissä on neljä koulua, joissa toimii JOPO-luokkia. Yhteensä noin 70 nuorta käy koulua Helsingissä JOPO-luokalla. Suomessa JOPO-luokkia on monissa eri kunnissa.

JOPO-toiminnan tavoitteena on vähentää keskeytyksiä peruskoulussa, ehkäistä syrjäytymistä, vahvistaa nuorten motivaatiota käydä koulua ja saada elämään lisää hallintaa. Nuoria tuetaan jatko-opintoihin siirtymisessä moniammatillisessa tiimissä. (Kiilakoski 2014, 93.)

Perusopetuslaissa on myös kuvattu JOPO-toimintaa. JOPO:n tavoitteena on tarjota tukea niille oppilaille, joilla on vaikeuksia perinteisessä perusopetuksessa. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on vähentää koulupudokkuutta ja ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla vaihtoehtoisia oppimismenetelmiä ja ympäristöjä. JOPO-opetus noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelmaa, mutta sitä toteutetaan pienryhmissä ja erilaisissa oppimisympäristöissä sekä työpaikoilla. (1768/2009, 9 a §.)

JOPO-toimintaan voidaan pääsääntöisesti ottaa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien oppilaita. Myös erityisopetusta saavat oppilaat voidaan poikkeuksellisesti ottaa mukaan, jos he pystyvät noudattamaan JOPO:n opetussuunnitelmaa ja ratkaisu on oppilaan edun mukainen. Hakuprosessissa oppilaat valitaan JOPO-toimintaan heidän itsensä tai huoltajien tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä määrittää valintaperusteet ja valintamenettelyn. Valintaperusteiden tulee olla yhdenvertaiset kaikille hakijoille, jotta taataan tasapuolinen kohtelu. (1768/2009, 9 b §.)

JOPO-oppilaat ovat usein sellaisessa tilanteessa, että he tarvitsevat enemmän tukea koulunkäyntiin verrattuna muihin perusopetuksen oppilaisiin (Numminen & Quakrim-Soivio 2009, 59).

Erityistä tukea saaville oppilaille JOPO:ssa laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. Muille oppilaille laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Joustavassa opetusjärjestelyssä voidaan myös käyttää oppilaan tukena VSOP päätöstä, eli vuosiluokkaan sitomattoman opetuksen päätöstä, jolloin oppilas ei jää luokalle ollessaan 9. luokalla. VSOP-oppilas on niin kauan, että saa hän suorittettua opintonsa ja hänelle voidaan kirjoittaa päästötodistus. Eteneminen opinnoissa sitomattomasti on myös mahdollista JOPO-opinnoissa. Opiskelussa painotetaan joustavuutta, yksilöllisiä ja monipuolisia tapoja oppia ja tavoitteena on, että erilaiset ympäristöt tukevat tätä.

Toiminnasta vastaa tiimi, johon kuuluu JOPO-opettajat tai opettaja, riippuen onko luokassa yksi vai kaksi ryhmää ja nuoriso-ohjaaja. Opinto-ohjaajalla ja kuraattorilla on myös iso rooli JOPO-luokilla. Käpylän JOPO-luokalla opinto-ohjaaja on viikoittain läsnä ja mukana nuorten kouluarjessa. Kokoonpanoissa voi eri kunnissa olla eroja. Olennaista on, että tiimi ja sen jäsenet pystyvät rakentamaan oppimisen ja kasvun tueksi joustavia ja yksilöllisiä ratkaisuja.

JOPO-oppilaiden valintaprosessissa korostuu tiimin merkitys ja näkemykset, mutta valinta kohdistuu yleensä heihin, jotka ovat vaarassa jäädä ilman peruskoulun päästötodistusta. Kaikki hakijat pyritään haastattelemaan. On tärkeää, että oppilas ja perhe ovat sitoutuneita JOPO-opiskeluun. On tärkeää tunnistaa, että toiminnallisesta oppimisesta on hyötyä nuorelle. JOPO:lla noudatetaan produktiivisen oppisen kehyksen viitekehystä. Sen keskeiset toimintamuodot ovat leirikoulut, retket ja opiskelu työpaikoilla. Parhaimmassa tapauksessa kouluun kiinnitytään, koska päästään tekemään merkityksellistä työtä ympäristössä, joka on aito. Sen mahdollistaa aidot työpaikat ja työympäristöt, jossa oppilasta tuetaan ja työn jälki on konkreettisesti nähtävissä. Opetussuunnitelman mukaisesti oppilaille annetaan oppimistehtävät työpaikoille ja näiden toteutumista seurataan. (Virtanen, Pelkonen 2023, 233–235, 237.)

### **3.1 Mikä on JOPO-luokka**

JOPO-luokalla opiskelu on nuorille kohdennettua opetusta (Kiilakoski 2014, 93). JOPO-luokalla on yleensä kaksi erityisopettajaa ja yksi nuoriso-ohjaaja, molemmilla opettajilla on oma luokkansa, mutta he työskentelevät tiiminä. Opinto-ohjaaja ja kuraattori tekevät myös tiiviisti työtä JOPO-luokan kanssa. Joustava perusopetus JOPO-luokalla on työelämäpainotteinen tapa suorittaa peruskoulu loppuun ja saada hyvät eväät tulevaan jatko-opiskelupaikkaan. Työelämäpainotteinen opiskelu JOPO-luokalla tarkoittaa neljää työpäivää vuodessa. Koulutyössä joustavaopetus toteutuu monin eri tavoin. Opiskelua korvataan toiminnalla ja oppilaat etenevät omaan

tahtiin. Nuorten kertomana on kuultu, että JOPO-luokalla on rennompia opiskella. Rentoudella nuoret usein viittaavat siihen, että JOPO:lla ei tule perinteisiä kotiläksyjä, kaikki mitä tehdään ja opiskellaan, tapahtuu koulussa. Koulutehtäviä tehdään monistepaketteina, kirjoja apua käyttäen ja digitaalisilla oppimisalustoilla. JOPO-luokilla on myös vuosittainen toimintaraha, mikä mahdollistaa retket eri kohteisiin. Puhelinparkki on osa opiskelutekniikkaa, kun opiskellaan, puhelimet ovat parkissa. Ruokailu on koko luokan yhteisöllinen hetki, ja se on osa terveystietoa ja kotitaloutta – eli mahdollisuus oppia näitä oppiaineita toiminnallisesti yhdessä ruokaillen ja keskustellen. Luokassa on yhteiset säännöt ja niihin kaikkiin on hyvät perustelut ja siten oppilaat sitoutuvat noudattamaan niitä paremmin. Yhteisten sääntöjen noudattaminen antaa eväitä pärjäämään yhteiskunnassa. JOPO-luokalla tapahtuvaa opetusta ja toimintaa voidaan kutsua elämäntapavalmennukseksi. JOPO-filosofiaa on ohjata ja kannustaa nuori tekemään oikeat valinnat.

### 3.2 Koulunuorisotyötä JOPO-luokalla

Tulevaisuudessa koulunuorisotyön pitää mielestäni olla päivittäinen osa toimintaa oppilaitoksissa ja kouluissa. Merkityksellinen nuoren elämä ja osallisuus yhteiskunnassa on sen tavoitteita. Koulunuorisotyön myötä useimmissa kouluissa oppilaat saavat oman ”luottoaikuisen”. JOPO-luokalla tämä aikuinen on luokassa joka päivä, jolloin kynnys luottamukselliselle kohtaamiselle ja auttamiselle on matala. Nuorisiohjaaja on päivittäin tärkeässä roolissa JOPO-luokalla, sillä hän kohtaa JOPO-luokan nuoret joka päivä. Hän tukee ja täydentää opetustyötä, jota JOPO-opettajat tekevät. Nuorisiohjaaja kohtaa nuoret yksilöinä JOPO-luokalla, hänen roolinsa on tukea ja kannustaa. Tärkeää on tehdä työtä omalla persoonallaan. Nuorille on tärkeää, että heidät kohdataan aidosti ja kokonaisvaltaisesti. Tämä auttaa nuoria toimimaan vertaisryhmänsä jäsenenä. JOPO:ssa korostuu vahva kasvattajayhteisö, joka tukee nuorta ja myös JOPO:n muodostamaa vertaisryhmää omassa luokassa. (Kantonen & Hännikäinen 2021, 6–7.)

Kiilakoski toteaa (Kiilakoski 2014, 37) kirjassaan *Koulu on enemmän*, että luottamus rakentuu vastavuoroisuudelle, yhdessä tekemiselle ja kohtaamisille. JOPO-luokan koulupäivissä tämä on merkittävässä roolissa, sillä kohtaamisia tapahtuu päivittäin ja toiminta rakentuu yhdessä tekemisen ja vastavuoroisuuden ympärille. Strukturoitu kouluarki ja käytänteet JOPO-luokan arjessa tuovat turvallisuutta ja ne auttavat myös rakentamaan toimivia suhteita luokan aikuisten ja nuorten välille (Kiilakoski 2014, 37).

Nuoriso-ohjaaja on apuna nuoren kouluarjessa ja keskustelee asioista mitkä nuoria askarruttavat. Hän on kiinnostunut siitä mitä nuorelle kuuluu koko elämänsä osa-alueilla kuten koti, kaverit, harrastukset, vapaa-aika ja koulu. Nuoriso-ohjaajan rooli on mahdollistaa erilaisten harrastusten aloittaminen tai kokeilu, esimerkiksi yhteistyössä nuorisotalojen tai jo olemassa olevien verkostojen kanssa. On tärkeää auttaa nuorta saamaan työharjoittelupaikkoja ja havainnoida työharjoittelujaksoja vierailemalla työpaikoilla. Nuoriso-ohjaajalla ei ole opetusvelvollisuutta, mutta tietenkin pyrkimyksenä on, että nuori edistyy koulussa ja saa suoritettua tehtäviänsä ja tulee ajoissa kouluun. Koulunuorisotyölle on hyvä paikka silloin, kun se on hyvin suunniteltua ja järjesteltyä, ja se pystyy reagoimaan nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Yksi tärkeimmistä nivelvaiheista on hetki, kun siirrytään yläkoulusta toiselle asteelle (Koulunuorisotyö 2023, 95.) Nuoriso-ohjaaja työskentelee paljon opinto-ohjaajan kanssa. Käpylän JOPO:lla he pitävät yhdessä pienryhmäohjausta, ja sillä vahvistetaan nuoren käsitystä omista mahdollisuuksistaan ja taidoistaan ja tähdätään valmiutta ja mielenkiintoa toisen asteen yhteishakua kohti. Pienryhmäohjauksessa käydään nuoren tai pienryhmän kanssa läpi vuosikelloa ja avoimien ovien päivämääriä. Koulussa nuorisotyöntekijä työskentelee myös opiskeluhuollon työntekijänä, vaikka laissa näin ei vielä määritellä. Nuorisotyöstä on usein edustaja monialaisissa opiskeluhuoltoryhmissä, tämä kertoo siitä, että nuorisotyötä arvostetaan kouluissa. (Koulunuorisotyö 2023, 90.)

### 3.3 Käytännön opiskelu JOPO-luokalla

Joustava perusopetus on työelämäpainotteista. Nuorilla on kouluvuoden aikana neljä työharjoittelujaksoa, pituudeltaan yleensä 6–8 viikkoa. Yhteensä työssäoppimista on 60–80 päivää vuodessa. Työpaikkaohjaaja eli mentori vastaa ohjaamisesta työpaikalla. Työharjoittelujaksoja on esimerkiksi kaksi jaksoa syksyllä ja kaksi keväällä, siten, että koulussa ollaan työjaksojen aikaan kaksi päivää viikossa ja työpaikalla kolme päivää viikossa.

JOPO:lla korostuu vahvasti erilaisten koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Tavoitteena on tukea oppilaiden opiskelumotivaatiota ja huomioida heidän yksilölliset oppimistapansa. (Numminen & Quakrim-Soivio 2009, 17.)

Kaupat, kahvilat, ravintolat, myymälät, rautakaupat ja kuntien työpaikat voivat esimerkiksi olla nuorten työpaikkoja. (Virtanen, Pelkonen 2023, 233, 235.) JOPO-luokan opettajat ja nuoriso-ohjaaja käyvät työjaksojen aikana oppilaan työpaikoilla, katsomassa ja kuulemassa, että kaikki

sujuu hyvin ja tavoitteiden mukaisesti. He osallistuvat työjakson lopussa työjakson loppuarviointiin yhdessä mentorin ja oppilaan kanssa. Nuori saa suoritetulta työelämäjaksolta mentorin arvioinnin ja työtodistuksen, jotka nuorisohjaaja kerää nuoren kansioon. Todistukset saa kotiin, kun peruskoulu loppuu. Työtodistuksista on suuri hyöty, kun nuoret hakevat kesätöitä tai osa-aikatoita.

Työharjoittelujaksojen parasta antia on se, että nuoren työelämätaidot kasvavat ja hän oppii tekemisen kautta. Lisäksi omat vahvuudet tulevat paremmin esiin, ja omia vahvuuksia myös tunnustetaan paremmin. Elämähallintataidot kasvavat ja nuori oppii ottamaan vastuuta itsestään ja olemaan työpaikalla työyhteisön jäsenenä. Onnistumisen kokemuksen kasvavat ja sitä kautta myös koulumotivaatio kasvaa. (Helsinki, kasvatus -ja koulutus.)

Koulua käydään myös eri oppimisympäristöissä, kuten nuorisotalolla taidepajassa, tekniikanmuseossa, sirkustyöpajassa, vedenpuhdistuslaitoksella tai luonnossa. Retkillä eri oppimisympäristöissä nuorten taidot toimia muiden kanssa yhdessä kasvavat ja ryhmäytyminen korostuu. Lisäksi vahvistuu muun muassa kaupunkiympäristön hahmottaminen ja liikkuminen julkisilla kulkuvälineillä. Nämä ovat tärkeitä taitoja nuoren elämässä.

Joustavaan perusopetukseen hakeutuvat nuoret kenellä on ollut haasteita koulussa, ja siirtyminen yläasteelle on tuottanut niitä lisää. Yleensä taustalla on erilaisia oppimisvaikeuksia. Myös erilaiset haasteet kotona vaikuttavat siihen, että nuori hakee JOPO-luokalle. Osa nuorista ei opi riittävässä tahdissa tavallisen perusopetuksen opetusryhmissä, näille nuorille JOPO tarjoaa erilaisia tapoja oppia ja suorittaa peruskoulun viimeiset luokat. Kaiken perustana on se, että opetus on joustavaa, koko ajan on pyrkimyksenä mennä eteenpäin niin ihmisenä kuin oppijanakin.

## 4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyössäni tutkimusotteena on laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kokonaisvaltainen ja syvälinen ymmärrys ilmiöistä ja huomio on koko ajan tutkittavien omassa näkökulmassa (Hirsjärvi, 2009, 139–140). Laadullisella tutkimusmenetelmällä tarkastellaan merkitystä maailmasta, jossa se on ihmisten välistä ja sosiaalista. Ne ilmenevät merkityksellisinä suhteina ja niiden muodostamina kokonaisuuksina, joilla on merkitystä. Ihmiseen päätyvät tapahtumat, toiminta, ajatukset, päämäärien asettaminen, ovat merkityskokonaisuuksia ja ne ilmenevät ihmisestä. (Vilkkä 2021, 118.) Laadullinen tutkimustapa on tulkintaan perustuva tutkimustapa. Sen avulla voidaan tutkia todellisuutta, joka koostuu monimuotoisesta sosiaalisesta arjesta. (Vilkkä 2021, 17.)

On olemassa erilaisia haastattelumenetelmiä. Teemahaastattelussa tutkittavaa ilmiötä käsitellään etukäteen valittujen teemojen kautta ja tarkoituksena on kerätä syvällistä tietoa ja kokemuksia haastateltavilta. Syvähaastattelu toteutetaan avoimilla kysymyksillä, koska tavoitteena on saada haastatetulta kokemuksia ja ajatuksia vapaasti ja laajasti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88.)

Toteutin sähköpostihaastattelun avoimia kysymyksiä käyttäen JOPO-luokan opettajille ja nuorisiohjaajille. Koostin haastattelukysymykset kahdeksalle JOPO-luokan opettajalle ja kolmelle JOPO-luokan nuorisiohjaajalle. Lähetin heille haastattelukysymykset sähköpostilla, näin he saivat rauhassa tutustua kysymyksiin ja vastata minulle joustavasti omien aikataulujiensa mukaan. Osalle lähetin ystävällisen muistutuksen vastaamisesta. Tuomi ja Sarajärvi kirjoittavat kirjassaan laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi, että haastattelun tekeminen sähköpostilla tuo joustavuutta ja antaa haastateltaville rauhassa aikaa vastata kysymyksiin ja mahdollistaa myös tarkentavat kysymykset (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Myös kaikki kenelle lähetin haastattelukysymykseni ovat työelämässä, joten tämä ratkaisu tuntui parhaalta ja säästi myös valtavasti haastateltavien aikaa. Haastattelun ja kyselyn perusajatus on yksinkertainen; kysymällä suoraan ihmiseltä heidän ajatuksistaan, tunteistaan tai motiiveistaan saadaan suoraa ja henkilökohtaista tietoa heidän näkemyksistään ja kokemuksistaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84).

#### 4.1 Aineistonkeruumenetelmät

Aineistonkeruumenetelmänä tässä työssä on haastattelun tekeminen. Toteutin haastattelun avoimilla kysymyksillä JOPO-luokan opettajille ja nuoriso-ohjaajille. Avoimet kysymykset mahdollistavat vastaajalle vapauden ilmaista itseään omilla sanoillaan ja tuoda esiin asioita, joita kysymyksen esittäjä ei ehkä olisi osannut ennakoida. Avoimet kysymykset myös antavat tilaa syvällisemmille vastauksille, mikä voi tuottaa syvempää ymmärrystä vastaajan ajatuksista. (Hirsjärvi 2007, 196.)

Haastattelun avoimilla kysymyksillä JOPO-luokan opettajia ja nuoriso-ohjaajia. Hain viime keväänä tutkimusluvut haastattelulle ja siinä samassa soitin kaikille haastateltaville ja heidän esihenkilöilleen ja kerroin opinnäytetyöstäni ja sen tavoitteista ja siitä, että kenenkään nimiä ei tulla työssäni mainitsemaan. Haastateltavien vastaukset ovat suojassa Humakin kaksivaiheisen tunnistautumisen ja salasanan takana. Olen tehnyt haastattelukysymykset kahdeksalle JOPO-luokan opettajalle ja kolmelle JOPO-luokan nuoriso-ohjaajalle. Lähetin heille haastattelukysymykset sähköpostilla elokuun 2024 alussa, näin he saivat rauhassa tutustua kysymyksiin ja vastata minulle joustavasti omien aikataulujensa mukaan. Suurin osa vastasi minulle elokuun lopussa. He vastasivat viipymättä kysymyksiini, yhdelle haastateltavalle lähetin myös kysymykset uudelleen. Vastasin kaikille haastateltaville vielä kiitokset, että he ystävällisesti osallistuivat opinnäytetyöhöni. Suunnitelmana oli mennä benchmarkkaamaan toisen kunnan JOPO-luokalle, mutta juteltuani opettajan kanssa, päädyin siihen ratkaisuun, että hänenkin on hyvä vastata minun avoimiin haastattelukysymyksiini. Myös kaikki kenelle lähetin haastattelukysymyksetni ovat työelämässä, joten tämä ratkaisu tuntui parhaalta ja säästi myös valtavasti haastateltujen aikaa. Haastattelun ja kyselyn perusajatus on yksinkertainen, kysymällä suoraan ihmiseltä heidän ajatuksistaan, tunteistaan tai motiiveistaan saadaan suoraa ja henkilökohtaista tietoa heidän näkemyksistään ja kokemuksistaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84).

#### 4.2 Aineiston kuvaus

Aineisto koostuu haastatteluvastauksista, jotka sain kolmelta nuoriso-ohjaajalta ja kahdeksalta JOPO-luokan opettajalta sähköpostilla, joista kuusi on Helsingistä ja kaksi Vantaalta. Kokosin kaikki haastatteluvastaukset yhteen kokonaisuuteen, kuitenkin niin, että tiesin missä oli opettajien ja missä nuoriso-ohjaajien vastaukset. Materiaalia tuli yhteensä noin 11 sivua. Litterointi on prosessi, jossa tallennettu laadullinen aineisto, kuten haastattelut tai keskustelut, kirjoitetaan

tekstimuotoon sanasanaisesti eli tarkasti puhuttua kieltä noudattaen (Hirsjärvi 2007, 217). Aineisto on monimuotoista. Haastatteluun vastanneet kirjoittivat osin saman suuntaisia vastauksia, mutta tuli myös paljon eri vastauksia ja mielenkiintoisia ideoita. Keväällä 2024 hain tutkimusluvut Helsingin kaupungin kasvatukselta -ja koulutukselta ja nuorisopalveluilta. Soitin JOPO-luokan opettajille ja kerroin, että olen tekemässä opinnäytetyötä ja kysyin, voisivatko he osallistua siihen. Soitin myös heidän esihenkilöilleen ja varmistin, että asia sopii myös heille. Nuoriso-ohjaajilta ja heidän esihenkilöiltään kysyin asiasta myös ja otin asian puheeksi yhteisessä kokouksessa keväällä 2024. Kerroin kaikille haastatteluun osallistuville, että aineiston laadun varmistaminen on kunnossa, noudatan EU:n tietosuojasetuksiin liittyviä määräyksiä ja Suomen tietosuojalakeja. Näin ollen toimin eettisesti oikein. Aineistossani ei ole arkaluonteisia henkilötietoja. Käsittelen henkilötietoja luottamuksellisesti. Aineisto säilytetään Humakin kaksivaiheisen tunnistautumisen ja salasanan takana. Syksyllä 2024 lähetin haastattelun avoimilla kysymyksillä saatesanoin vastaajille. Työssäni täyttyy hyvä tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Tutkimusetiikka tarkoittaa sääntöjä, jotka on yleisesti sovittu, toimeksiantajien, tutkimuskohteiden ja rahoittajien kanssa (Vilkka 2021, 41). Hyvää tieteellistä käytäntöä on, että noudattaa tutkimusmenetelmiä ja tiedonhakumenetelmiä, jotka ovat eettisesti kestäviä (Vilkka 2021, 41).

### 4.3 Aineiston analyysi menetelmän kuvaus

Tässä opinnäytetyössä aineiston analyysimenetelmä on laadullinen analyysi. Valitsin laadullisen analyysin, koska tavoittelen sillä oman aineiston syväoppimista. Aineiston syväoppimisen kautta hajanainen aineisto tiivistyy ja täsmentyy ja saan poimittua siitä oleellisia asioita opinnäytetyöhöni. Aineiston avulla etsin vastauksia niihin asioihin, joita olisi hyvä kehittää nuoriso-ohjaajan työnkuvassa JOPO-luokalla. Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä on haastatteluiden materiaalit, opettajien ja nuoriso-ohjaajien kokemukset ja tietoperusta. Uuden tiedon tuottaminen ammattialalleni. Ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa käytetään, kun tehdään laadullista analyysiä. Se keskittyy ymmärtämään ilmiötä syvällisesti ja yksityiskohtaisesti (Hirsjärvi 2007, 219). Luin aineistoani huolellisesti ja monta kertaa lävitse. Yhdistelin samoja asioita ja kokosin vastauksia, joissa yhdistyivät samat asiat ja ilmiöt. Käytin teoriaohjaavaa aineistoanalyysiä. Aineistolähtöisessä analyysissä tutkimuksen teoria tulee esiin aineistosta, eikä ole ennalta määrätty (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108). Huomasinkin aineistoa luetuani, että siinä oli samoja asioita, teemoja ja malleja mitä olin poiminut tutkimuskirjallisuudesta opinnäytetyöni teoriaosaan. Analyysistä aikaisemman tiedon vaikutus on tunnistettavissa,

mutta se avaa uusia ajatuksia, eikä sen merkitys ole teoriaa koitteleva (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109).

#### 4.4 Aineiston analyysi

Kehittämistyön alkuvaiheessa tehdyt valinnat vaikuttavat siihen, miten aineistoa käsitellään ja analysoidaan. Ihanteellisessa tilanteessa kaikki valinnat eri vaiheissa muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen ovat tutkimuksen ydintä ja ne ovat kaikki lopputuloksen kannalta tärkeitä vaiheita. On tärkeää, että jo tutkimuksen alkuvaiheessa on käsitys tutkimuksen analyysistä. Analyysivaiheessa selviää, millaisia vastauksia saadaan tutkimuskysymyksiin. (Hirsjärvi ym, 2009, 221.) Laadullisen aineiston teemoja lähdetään etsimään tiivistämällä. Johtoajatukset ja asiat, joista aineistossa puhutaan muodostavat aineiston teemat. Aineistoa tulkitsemalla kootaan teemoista rakenteet, jotka ovat merkityksellisiä. (Vilka 2021, 154.) Teemoittelu tuntui luontevalta valinnalta kyselyhaastatteluni tarkasteluun. Teemoittelin aineiston neljään osaan, ja ne ovat merkityksellisyys, mahdollisuudet, työn haasteet ja tulevaisuuden näkymät, työn kehittäminen.

Nuoriso-ohjaajien mielestä työ JOPO-luokalla koetaan hyvin merkityksellisenä. JOPO:n toimintatapaa pidetään hyvänä, ja siinä korostuu se, että nuoriso-ohjaaja on hyvin nuorten tavoitettavissa koulupäivän aikana ja hänellä on nuorille aikaa. Nuoriso-ohjaaja osallistuu nuorten koulupäivään. Myös nuoriso-ohjaajan työ ja rooli ryhmäytymistilanteissa, retkissä ja osallisuudessa korostui. Työjaksojen ja työharjoittelupaikkojen järjestelyyn liittyvissä asioissa työ koetaan osittain haastavana, koska aikataulut saattavat olla tiukkoja ja tilanteet muuttuvat nopeasti, toisaalta tämä koettiin mutta myös erittäin palkitsevana. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö koetaan merkitykselliseksi ja sitä tehdäänkin päivittäin.

Suurimpina haasteina nuoriso-ohjaajien vastauksissa näkyi se, että osalle nuorista JOPO ei ole riittävä tuen muoto. Huoli näkyi siinä, että kaikkeen ei pystytä vaikuttamaan, vaikka siihen olisi tarvetta. Kaikkia oppilaita ei välttämättä pystytä haastattelemaan hakuprosessissa, ja se voi lisätä haasteita ryhmädynamiikassa. Nuoriso-ohjaajien vastauksissa nousi esille myös se, että oppilaat saattavat aloittaa JOPO-luokalla kesken lukuvuoden ja tämä tuo haasteita muun muassa ryhmäytymiseen. Yksi haasteista oli vastauksien mukaan se, että kahden organisaation välissä työskentely koetaan ajoittain vaikeaksi. Osa nuoriso-ohjaajista koki, että työnjohtamisen yhtenäisyydessä on kaupungin sisällä haasteita. Työvälineet eivät aina ole ajan tasalla tai eivät

toimi. Vastauksissa todettiin, että viestintä ulkoisesti ja sisäisesti on puutteellista, eikä tarjolla ole yhtenäisiä ohjeita. Tällaisiin arjen käytännön pulmiin menee turhaa työaikaa.

”Parasta olisi, jos nuoriso-ohjaajalla olisi jokin rauhallinen tila, jossa nuorten kanssa rauhassa jutella.” (H1).

JOPO-luokan opettajien mielestä nuoriso-ohjaajalla on tärkeä rooli JOPO-luokalla. Nuoriso-ohjaaja hoitaa perusrooliaan sekä järjestää ja auttaa työharjoittelupaikkojen järjestämisessä. JOPO:n toiminta perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön ja oppilaan kokonaisvaltaiseen tukemiseen yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Opettajien vastauksissa toistui näkemys siitä, että nuoriso-ohjaajat pystyvät omalla koulutuksellaan ja kokemuksellaan antamaan monipuolista tukea nuorille. Opettajien mielestä nuoriso-ohjaajat tuovat toisenlaista näkökulmaa oman koulutuksensa kautta JOPO-tiimiin. Nuoria kohdatessa, nuoriso-ohjaajien omanlainen tapa kohdata nuoret on parhaimmillaan aitoa ja luontevaa. Nuoriso-ohjaaja lähestyy oppilaita ja tilanteita eri perspektiivillä kuin opettajat, joilla on pedagoginen vastuu luokassa. Opettajien resurssit eivät välttämättä riitä kohtaamaan kaikkia oppilaita heidän tarvitsemallaan tasolla joka päivä, nuoriso-ohjaaja on lisäresurssi näihin tärkeisiin kohtaamisiin. Opettajien mielestä useamman aikuisen yhteistyö tuo monipuolisuutta työskentelyyn. Haastavien tilanteiden kohtaaminen on rakentavampaa ja turvallisempaa useamman aikuisen ja ammattilaisen voimin.

Opettajien vastauksissa oltiin yhtä mieltä siitä, että nuoriso-ohjaajilla on tärkeä rooli ryhmäytämässä ja keskusteluissa nuorten kanssa. Tärkeänä nähtiin myös koulunkäynnin tukeminen osana toimintaa. Opettajien kokemuksen mukaan nuoriso-ohjaajien osaaminen ja ammattitaito ovat äärimmäisen tärkeässä osassa pienessä työyhteisössä.

Opettajien vastauksista käy ilmi, että nuoriso-ohjaajat koetaan hyvänä mahdollisuutena. Nuoriso-ohjaajalla on hyvät verkostot ja nuoriso-ohjaajan silmät ovat koko ajan auki joka suuntaan. Moniammatillisuus, erilaiset näkökulmat, tietoisuus ja yhteys koulun ulkopuolisiin oppimis- ja toimintaympäristöihin on erittäin tärkeää. Nuoriso-ohjaaja on usein myös suora yhteys nuorisotaloihin ja nuorisotoimeen. Osa nuorista käy alueidensa nuorisotaloilla, tieto liikkuu siitä, miten nuorella menee siellä. Toisin sanoen informatiivinen väylä vapaa-ajalle nuorisotaloille on olemassa. Opettajat pitävät vahvuutena sitä, että nuoriso-ohjaajan kautta on mahdollista saada nuoren harrastuksia vapaa-ajalleen. Tämä toistui vastauksissa. Vahvuutena nähtiin myös se, että pystytään nopeasti reagoimaan ja tukemaan, jos jokin asia tuottaa haasteita. Nuoriso-ohjaaja tukee yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti nuoria.

”Se, että nuorella on koulupäivän aikana tieto, että tuon aikuisen ovi on aina auki” (H1).

Opettajien vastausten perusteella voi todeta, että nuoriso-ohjaajan rooli on tarjota kokonaisvaltaista tukea nuorille lähiopetus -ja työjaksoilla. Nuoriso-ohjaajat auttavat harrastuksien löytämisessä ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa, kuten kesätöiden hakemisessa. Välillä nuorten on helpompi lähestyä nuoriso-ohjaajia akuuttien kriisien hetkellä. Opettajien mielestä JOPO-tiimi koetaan ammatillisesti monipuolisemmaksi nuoriso-ohjaajien myötä.

”Tarjotaan harrastusmahdollisuuksia, voidaan puhua nuoren kokonaisvaltaisesta tukemisesta” (H8).

Opettajat pohtivat vastauksissaan myös nuoriso-ohjaajien työn kehittämistä. Nuoriso-ohjaajat tekevät työtänsä omien vahvuuksiensa ja persoonansa näkökulmasta ja jokainen nuoriso-ohjaaja tuo oman persoonansa työhön. Toisilla on enemmän kehitettävää, toisilla ei. Opettajat pitävät hyvänä tavoitteena sitä, että on olemassa hyvät kontaktit alueen nuorisotaloihin sekä hyvät verkostot erilaisiin oppimisympäristöjen tarjoajiin ja työelämään. Mahdollisuutena nähdään se, että joka vuosi pystyy kehittämään jotain, kun uusi vuosi alkaa. Nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva koetaan JOPO:ssa varsin monipuoliseksi ja joustavaksi. Opettajien mielestä nuoriso-ohjaajien palkkaus voisi olla parempi. Tämä olisi myös osoitus heidän työnsä arvostamisesta. Nykyinen malli koetaan hyvänä ja erityisen tärkeänä sitä pidetään siksi, että nuoriso-ohjaaja on kokopäivätoimessa JOPO-luokalla.

Haasteita opettajat näkevät siinä, että nuoriso-ohjaajat työskentelevät niin sanotusti kahden viraston välillä. Heidän työpisteensä on kouluissa. Lähiesihenkilö on koulun puolelta ja esihenkilö nuorisopalveluiden puolelta. Vastauksissa pohdittiin sitä olisiko yksi pomo luontevampi tapa hoitaa esihenkilötehtäviä. Haasteellista on ollut kahden eri toimialan byrokratian yhteensovittaminen, kuten pääseekö nuoriso-ohjaaja koulun verkkoon, Wilmaan ja muihin järjestelmiin. Informaatiokulku on melko vaikeaa, nuoriso-ohjaajilla pitäisi olla KASKO:n tunnukset. Parannusehdotuksena vastauksissa kävi ilmi, että informaation pitäisi tulla suoraan nuoriso-ohjaajalle, ei kiertää opettajien kautta.

”Haasteena on tietysti oleminen kahden viraston loukussa” (H4).

”Informaation pitäisi tulla suoraan nuoriso-ohjaajalle ei kiertää opettajien kautta” (H8).

”Erityisen tärkeää on, että nuoriso-ohjaaja työskentelee kokopäivätoimessa JOPO-luokalla” (H9).

Toisaalta nuorisopalveluiden tarjoamat edut ja palvelut koetaan hyvin tärkeiksi ja osaksi JOPO-luokan arkea.

Opettajat pohtivat vastauksissan, että tiedonvälitykseen, tekniikkaan ja tietokonejärjestelmiin liittyviä haasteita on ollut vuosien varrella aina. Mutta enemmän nähdään mahdollisuuksia, kun eri yksiköt toimivat yhdessä. Koetaan, että nuoriso-ohjaaja on välillä loukussa kahden viraston välissä, mutta samaan hengenvetoon todetaan, että synergiaetu kaksista taustoista on hyvä asia. Vastausten perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei asiassa koeta suurta ristiriitaa. Huolimatta kahden viraston loukusta, nuoriso-ohjaajien työpanos JOPO:ssa koetaan vähintäänkin yhtä tärkeä kuin opettajien.

”Yhdessä näitä hommia tehdään” (H4).

Ne kaikki vastaukset mitä sain kysymyksilläni nuoriso-ohjaajille ja JOPO-luokan opettajille, täydensivät tietojani ja ajatuksiani joustavasta perusopetuksesta ja sen kanssa työskentelevistä ammattilaisista. Uskon, että vastaukset olisivat olleet samankaltaisia, jos olisin tehnyt heille perinteisen haastattelun paikan päällä. JOPO-luokan henkilökunta varmasti pysähtyi hetkeksi paikalleen ja mietti työnsä tärkeyttä ja merkityksellisyyttä ja sitä, kuinka moni nuori on meidän kauttamme päässyt kiinni arkeen, opiskeluun ja toisen asteen kouluun, ja sitä kautta pärjännyt elämässään.

”Nuoriso-ohjaaja suunnittelee tulevaisuuksia, nostattaa itsetuntoa, toimii innostajana ja on läsnä nuorille. Paras työ ikinä.” (H1).

”Kiinnostava ja innostava työ.” (H3).

## 5 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

Kokosin haastatteluiden ja vastausten perusteella viisi tärkeää asiaa ja kokonaisuutta missä nuorisohjaaja on omalla työllään ja panoksellaan mukana. Nämä ovat säännöllinen koulunkäynti ja säännölliset elämäntavat, terveyden edistäminen, koulun arjessa apuna oleminen, henkilökohtainen tuki ja ohjaus ja työpaikkaopiskelun seuranta.

Kiilakoski toteaa kirjassaan, koulu on enemmän, että JOPO-toiminnan tavoitteena on vähentää keskeytyksiä peruskoulussa, ehkäistä syrjäytymistä, vahvistaa nuorten motivaatiota käydä koulua ja saada elämään lisää hallintaa. Nuoria tuetaan jatko-opintoihin siirtymisessä moniammatillisessa tiimissä. (Kiilakoski 2014, 93.)

Ensimmäisenä tukiverkoston rakentaminen. Koulu, perhe, kaverit ja vapaa-aika.

Keskustelut päihteiden käytöstä tarvittaessa, isompi psyykkisen hoidon tuki ja sen kartoittaminen, hoitoon ohjaukseen tukihenkilönä.

Kiilakoski toteaa kirjassaan, Koulu on enemmän, että luottamus rakentuu vastavuoroisuudelle, yhdessä tekemiselle ja kohtaamisille. JOPO-luokan koulupäivissä tämä on merkittävässä roolissa, sillä kohtaamisia tapahtuu päivittäin. Strukturoitu kouluarki ja käytänteet JOPO-luokan arjessa tuovat turvallisuutta ja ne auttavat myös rakentamaan toimivia suhteita luokan aikuisten ja nuorten välille (Kiilakoski 2014, 37).

Toisena elämäntaidot ja sosiaalinen vahvistaminen.

Työpaikkojen etsintä, keskustelujen pohjalta, opastus kaupungin palveluiden käyttöön, tietää kuka tarjoaa, mitä ja kenelle? Nuorisopalvelut ja erilaiset ryhmät, saattaminen erilaisiin ryhmiin. Uusien harrastusten mahdollistaminen.

Numminen & Quakrim-Soivio kirjoittavat, JOPO-toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen julkaisussaan, että korostuu vahvasti erilaisten koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Tavoitteena on tukea oppilaiden opiskelumotivaatiota ja huomioida heidän yksilölliset oppimistapansa. (Numminen & Quakrim-Soivio 2009, 17.)

Kolmantena motivaatio toisen asteen koulunkäyntiin

Työpaikkojen loppuunsaattaminen ja työpaikkajakson ohjaus sekä seuranta, yhteishaku ja siihen liittyvä tiedonhankinta, tutustumiskäynnit, avoimet ovet toisen asteen oppilaitoksissa, koulutuskokeilut.

Kiilakoski kirjoittaa kirjassaan, Koulu on enemmän, että nuoria tuetaan jatko-opintoihin siirtymisessä moniammatillisessa tiimissä. (Kiilakoski 2014, 93.) Nuoriso-ohjaaja ja opinto-ohjaaja tekevät tiivistä yhteistyötä liittyen yhteishakuun, toisen asteen avoimiin oviin ja niin edelleen.

Neljäntenä jatkosuunnitelma.

Oppimissuunnitelma, urasuunnitelma, jälkiseuranta ja lupa seurata opintoja.

Numminen & Quakrim-Soivio kirjoittavat, JOPO-toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen julkaisussaan, että JOPO-oppilaat ovat usein sellaisessa tilanteessa, että he tarvitsevat enemmän tukea koulunkäyntiin verrattuna muihin perusopetuksen oppilaisiin (Numminen & Quakrim-Soivio 2009, 59).

Viidentenä toiminnan arviointi ja kehittäminen

Palaverit ja koulutukset.

Nuoriso-ohjaaja on mukana JOPO-luokan toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Työjaksoilla nuoriso-ohjaaja päivittää opettajalle miten nuoren työjakso on mennyt ja lopullisen arvioinnin tekee opettaja.

Tietoperustan ja käytännön työn kautta on ilmennyt samoja asioita nuoriso-ohjaajan roolista JOPO-luokalla. Opettajille ja nuoriso-ohjaajille tekemäni haastattelut vahvistivat käsitystäni nuoriso-ohjaajan työnkuvasta ja roolista tässä ympäristössä.

Olen koonnut neljä keskeistä teemaa, jotka kuvaavat nuoriso-ohjaajan roolia JOPO-luokalla: merkityksellisyys, mahdollisuudet, työn haasteet ja tulevaisuuden näkymät ja työn kehittäminen. Näiden teemojen avulla tarkastelen nuoriso-ohjaajan työn sisältöä ja vaikutusta JOPO-luokan toimintaan.

## 5.1 Nuoriso-ohjaajan työ ja sen merkityksellisyys JOPO:lla

Haastattelun perusteella nuoriso-ohjaajan työtä pidetään hyvin merkityksellisenä JOPO-luokan koulu arjessa. Kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä tästä. Nuoriso-ohjaaja tukee ja kuuntelee nuorta oman koulutuksensa ja kokemuksensa avulla ja tukeminen on kokonaisvaltaisesti.

”Se, että nuorella on koulupäivän aikana tieto, että tuon aikuisen ovi on aina auki” (H1).

Nuorelle on tärkeää, että hän tietää koulupäivän aikana, että on olemassa aikuinen, jolla ei ole pedagogista roolia luokassa. Hänelle voi olla helpompi mennä puhumaan eri tilanteissa.

”Vanhat JOPO-nuoret pitävät edelleen yhteyttä ja käyvät koulussa kertomassa nykyisille nuorille omista kokemuksistaan, JOPO-ajasta ja tämänhetkisistä opiskeluistaan” (H2).

Nuoret JOPO-luokalla huomaavat ja tiedostavat, että opiskelu on kannattanut, kun vanhat JOPO-nuoret tulevat usein kertomaan missä nyt opiskelevat ja mitä heille kuuluu.

## 5.2 Nuoriso-ohjaana osana JOPO-tiimiä: mahdollisuudet ja tärkeys

Nuoriso-ohjaajan panos JOPO-tiimissä vahvistui haastatteluiden perusteella. Osa vastaajista oli tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen, jossa nuoriso-ohjaaja työskentelee täyspäiväisesti osana JOPO-tiimiä.

”Erityisen tärkeää on, että nuoriso-ohjaaja työskentelee kokopäivätoimessa JOPO-luokalla” (H9).

Nuoriso-ohjaajan panos koettiin erityisen tärkeänä. Hänen nähtiin aikuisena, jota nuorten on helppo lähestyä ja jolla ei ole pedagogista vastuuta. Nuoriso-ohjaaja on mukana rakentamassa nuorelle tukiverkostoa, johon kuuluu perhe, koulu, kaverit ja harrastukset. Nuoriso-ohjaaja on yhdessä JOPO-tiimin kanssa kiinnostunut nuoren elämästä muuallakin kuin koulussa.

”Useamman aikuisen työyhteisö tuo monipuolisuutta työskentelyyn” (H9).

Nuoriso-ohjaajan verkostojen avulla nuorella on mahdollisuus löytää ja aloittaa harrastus ja saada sisältöä ja kavereita vapaa-aikaansa. Nuoriso-ohjaaja mahdollistaa koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä.

”Parasta on päästä näkemään iloa ja oivalluksia siitä, että nuori itse huomaa osaavansa asioita ja viihtyy ihan toisella tavalla koulussa tai oman ikäistensä kanssa kuin aiemmin” (H2).

### 5.3 Työn haasteet ja näkymät tulevaisuuteen

Välillä JOPO-luokka ei ole tarpeeksi riittävä tuki nuorelle ja huomataankin, että nuoren olisi pitänyt saada tukea ja tukitoimia aikaisemmin elämässään. Konseptina JOPO:a pidetään todella hyvänä tapana suorittaa peruskoulu loppuun myös tulevaisuudessa. On selvää, että pitää olla vaihtoehtoja mitkä tarjoavat pienemmät ryhmäkoot ja joustavamman tavan peruskouluikäisille nuorille jatkossa. Toivottavasti myös tulevaisuudessa on JOPO-luokkia missä työskentelee nuorisohjaajia.

”Pienempiä ryhmiä ja joustavuutta tarvitaan peruskouluikäisille nuorille jatkossakin” (H3).

### 5.4 Työn kehittäminen, nuorisopalvelut ja Kasko

”Informaation pitäisi tulla suoraan nuorisohjaajalle ei kiertää opettajien kautta” (H8). Nuorisohjaajalla pitäisi olla KASKO:n tunnukset” (H8).

Nuorisohjaaja voi aina pyrkiä kehittämään työtään. Pitämällä yllään hyvät ja toimivat verkostot ja tuomalla vuosittain jotain uutta työhönsä. Esimerkiksi uusia työharjoittelupaikkoja nuorille ja uusia oppimisympäristöjä.

”Jokainen nuorisohjaaja tuo oman persoonansa työhönsä” (H8).

Seuraamalla nuorisopalveluiden toimintaa, ideoita sieltä ja harrastusmahdollisuuksia ja vapaaajan viettoon nuorille paikkoja ja tiloja. Syksyllä kun tehdään ryhmäytyksiä nuorisohjaaja voi omalla panoksellaan keksiä uusia ryhmäyttämistapoja.

”Parasta olisi, jos nuorisohjaajalla olisi jokin rauhallinen tila, jossa nuorten kanssa rauhassa jutella” (H1).

Rauhallinen tila on todella tärkeä asia nuorisohjaajalla JOPO-luokassa, sillä se mahdollistaa aidon kohtaamisen nuoren kanssa ja ulkopuolinen meteli ei häiritse. Vuonna 2025 nuorisohjaajat siirtyvät koulunuorisotyö yksikköön. Tämä tarkoittaa sitä, että nuorisohjaajien esihenkilö vaihtuu. Yhteiset kokoukset pidetään koulunuorisotyötä tekevien nuorisohjaajien kanssa. Tämä on hyvä päätös ja se tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi nuorten nivelvaiheeseen saadaan lisää apua, kun JOPO-nuorisohjaajat ovat verkostoituneet toisen asteen koulussa työtä tekevien nuorisohjaajien kanssa. Myös kokemusten ja tiedon jakaminen yhteisissä kokouksissa nuorisohjaajien kanssa ketkä tekevät kouluissa nuorisotyötä on todella tärkeää.

Opinnäytetyöni tarjoaa hyvän pohjan kehitystyölle, kun JOPO-luokissa työskentelevät nuoriso-ohjaajat toimivat samassa nuorisotyöyksikössä, kun koulunuorisotyötä tekevät nuoriso-ohjaajat. He voivat tutustua opinnäytetyöhöni, mikä auttaa heitä hahmottamaan ja ymmärtämään, mitä nuoriso-ohjaajan työ JOPO-luokassa sisältää.

## 6 POHDINTA

Koko idea opinnäytetyöhöni lähti siitä, kun vaihdoin nuorisotyöyksikkömme sisällä työpaikkaa. Menin Käpylän JOPO-luokalle nuoriso-ohjaajaksi. Esihenkilöni ehdotti, että opinnäytetyö olisi hyvä tehdä konkreettisesti siellä missä on töissä. Pääsin omasta mielestäni hyvin sinuiksi uuden työn ja uusien työkavereiden ja haasteiden kanssa. Nopeasti kuitenkin huomasin, että työpaikalla ei ollut juuri materiaalia tai perehdytyskansiota nuoriso-ohjaajan roolista ja työnkuvasta JOPO-luokalla. Ja siitä se kaikki sitten lähti. Myöhemmin kun tein opinnäytetyötä luovuin kuitenkin perehdytyskansio-nimestä ja siitä, että opinnäytetyöni olisi perehdytyskansio. Opinnäytetyöni on kattava katsaus nuoriso-ohjaajan rooliin ja työhön JOPO-luokalla ja kehittävä työ.

Suunnitteluvaihe oli kattava. Nyt kun mietin koko opinnäytetyöprosessia, niin en olisi uskonut, että se on näin tutkimuksellista, vaikka sitä sanaa vältetään käyttämästä. Olen mielestäni tehnyt hyvän ja kehittävän opinnäytetyön oman työni ohella ja vapaa-ajallani. Toivon, että tulevaisuudessa uusilla JOPO-luokan nuoriso-ohjaajilla on matalampi kynnys aloittaa nuoriso-ohjaajan työt JOPO-luokalla, kun he lukevat opinnäytetyöni ja toivon, että tämä työ voi auttaa heitä työnsä alkuvaiheissa.

Työssäni olisin voinut käyttää enemmän lähdemateriaalia ja havainnollistaa sitä kuvilla. Haastatteluiden osalta onnistuin. Kaikki kenelle lähetin avoimet kysymykset vastasivat niihin ja sain vastaukset suunnitellussa aikataulussa. Tämä oli minulle ensimmäinen kerta, kun tein ammattikorkeakoulun opinnäytetyön, jonka tavoite on olla kehittävä. Haasteita syntyi siitä, että minulla oli prosessin eri vaiheissa vaikeuksia hahmottaa työn kokonaisuutta ja siihen käytettävää aikaa. Työskentelytapani olisi voinut olla johdonmukaisempi. Koin saavani ohjaavalta opettajalta Sanna Niemiseltä todella hyvää apua ja neuvoja, ja näiden avulla selvisin maaliin. Nyt ymmärrän, että on syytä olla ylpeä itsestäni, että tein ammattikorkeakoulun opinnäytetyön oman päivätyöni ohella. Luettuani tutkimuskirjallisuutta huomasin, että yhden kirjan sanoma voi olla hyvinkin erilainen kuin toisen. Tämä havainto rohkaisee tutkimaan lisää ja myös kyseenalaistamaan tietoa. Lisäksi havaitsin, että hyvässä opinnäytetyössä lähteet juttelevat keskenään ja kirjoittajan omat havainnot täydentävät tekstiä Olen ylpeä siitä, että omasta mielestäni pystyin osittain samaan.

Työssäni huomasin, että oli selvästi tärkeää kysyä nuoriso-ohjaajilta heidän oman työnsä merkityksellisyydestä, haasteista ja tulevaisuudesta. Uskon, että nuoriso-ohjaajat pysähtyivät hetkeksi työnsä ääreltä paikalleen ja miettivät, kuinka tärkeää ja hyvää työtä he tekevät. He saivat ehkä mahdollisuuden ajatella mitä kaikkea olen työssäni tehnyt, ja mitä tulen vielä tekemään ja miten voisin vielä kehittää työtäni, että se palvelisi tämän hetken JOPO-nuoria parhaalla mahdollisella tavalla. JOPO-luokan opettajat puolestaan pääsivät miettimään työnsä merkityksellisyyttä ja sitä, että sillä on valtava vaikutus nuorten tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin päästä elämässä eteenpäin. Näyttää siltä, että monet opettajat vastauksien perusteella tiedostivat sen, että opettajan työ on jatkuvaa reagointia muuttuviin tilanteisiin ja olosuhteisiin ja on suuri rikkaus työskennellä yhdessä nuoriso-ohjaajan kanssa. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyö oli minulle iso ja antoisa ponnistus. Sain työstä paljon uutta omaan työhöni ja oli mielenkiintoista lukea haastatteluvastauksia ja pohtia niiden taustoja sekä peilata vastaajien ajatuksia omiin näkemyksiini. Toivon, että opinnäytetyöstäni on hyötyä JOPO-nuorisotyötä aloittaville nuoriso-ohjaajille ja he saavat vahvistusta siihen miten tärkeää työtä JOPO-nuorisotyö on.

## 6.1 Tilaajan arviointi

Tilaajan arviointi Tuomo Frimanin Yhteisöpedagogi AMK-opinnäytetyöstä.

Opinnäytetyön kehittämistavoitteena oli tuottaa perehdytysmateriaali joustavan perusopetuksen (JOPO)-luokkien nuoriso-ohjaajille Helsingin kaupungin nuorisopalveluiden, uusien JOPO-ohjaajien, jopoluokan opettajien ja nuorten työharjoittelupaikoille.

Opinnäytetyön suunnitelmaan kirjattiin työn tavoitteiksi seuraavasti:

”Tavoitteena on perehdyttää opinnäytetyön lukija tiedostamaan nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla. Tuoda esille nuoriso-ohjaajan aikuisroolia, joka työskentelee keskusteluvasti lähellä nuorten maailmaa. Mitä kaikkea kuuluu nuoriso-ohjaajan monipuoliseen työnkuvaan. Ja miten nuoriso-ohjaajan työnkuva ja toimintaa voisi vielä kehittää palvelemaan JOPO-nuorten muuttuvia tarpeita, yhteistyössä opettajien kanssa. Tavoitteena on siis luoda perehdytysmateriaalia, joka kohdentuu pääsääntöisesti, JOPO-luokassa aloittavalle nuoriso-ohjaajalle. Ja siitä on myös hyötyä uudelle JOPO-luokan opettajalle. Opinnäytetyön luettuaan esimerkiksi juuri työnsä aloittavalla nuoriso-ohjaajalla on selkeää kuvausta siitä, mitä ja minkälaista nuoriso-ohjaajan työ JOPO-luokalla on ja voi olla.”

Opinnäytetyön alussa kuvataan selkeästi, seikkaperäisesti ja realistisesti JOPO-luokan nuorisohjaajan työn sisältöä, yhteistyötahoja ja työn tavoitteita.

Opinnäytetyön haastatteluosiossa on käytetty tiedon keräämiseen avoimia kysymyksiä ja sähköpostia, joiden avulla kyselyyn vastaajalla on mahdollisuus kertoa omista kokemuksistaan ja käyttää vastaamiseen riittävästi aikaa. Haastatteluiden vastaukset ovat JOPO-toiminnan kehittämistä ajatellen varteenotettavia ja selkeitä. Haastattelutulokset tuovat esille myös sen, että JOPO-luokilla toimivat pitävät työtään merkityksellisenä ja tärkeänä. Haastatteluista käy myös esille, että nykyisessä JOPO-toiminnassa on myös paljon hyvää, jota ei kannata muuttaa.

Perehdytysmateriaaliksi opinnäytetyö käy ennen kaikkea uusille JOPO-ohjaajille ja -opettajille. Opinnäytetyöstä saa helposti muokattua selkeän tietopaketin yhteistyötahoille jaa toiminnasta kiinnostuneille.

Kiitän Tuomoa, työn ohessa hyvin tehdystä opinnäytetyöstä, josta on varmasti hyötyä JOPO-luokkien siirtyessä koulunuorisotyön alle.

Pirjo Huuhtiainen

Helsingin kaupunki/ KUVA/ Nuorisopalvelut

Pasilan nuorisotyöyksikkö

Yksikön päällikkö

## 7 LÄHTEET

Eklund, Annina 2018. Tervetuloa meille! Uuden työntekijän perehdytys. 2. painos. Helsinki: Brik.

Helsingin kaupunki kasvatus ja koulutus 2024. Viitattu 30.7.2024. <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/opiskelu-peruskoulussa/oppiminen-ja-opetus-helsingissa/tyoelamapainotteinen-opetus>

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/joustava-perusopetus>

Hännikäinen-Uutela, Anna-Liisa & Penttinen, Pekka (toim.) 2023. Koulunuorisotyö, Mikkeli.

Kantonen, Heikki & Hännikäinen-Uutela, Anna-Liisa & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2021. Nuorisotyötä kouluissa ja oppilaitoksissa. Mikkeli: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

Kiilakoski, Tomi 2014. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Kivijärvi, Antti 2022. Hidasta kasvua ja lisääntyviä vastuita: kunnallinen nuorisotyö Suomessa.

Komonen, Katja, & Suurpää, Leena & Markus, Söderlund (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Numminen, Ulla & Quakrim-Soivio, N. 2009. Joustava perusopetus. JOPO-toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen. [Verkkajulkaisu]. Opetusministeriön julkaisuja 26. Viitattu 28.9.2024. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/76695>

Nuorisotutkimusseura, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi, Mikkelin ammattikorkeakoulu.

Nuorten Helsinki. Osallistu ja vaikuta. Viitattu 20.8.2024. <https://nuorten.hel.fi/>

NUPS 2020. Helsingin nuorisopalveluiden nuorisotyön perussuunnitelma. Helsinki.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus, 15–16. Viitattu 24.9.2024. [https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen\\_opetussuunnitelman\\_perusteet\\_2014.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf)

Taneli, Matti 2012. Kasvatus on kasvamaan saattamista. Kasvatusfilosofinen tutkimus J.A. Hollon sivistyskasvatusajattelusta. Turun yliopisto. Viitattu 28.9.2024. <https://www.utu-pub.fi/handle/10024/85782>

Toimintakertomus 2023. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Helsinki. Viitattu 4.8.2024. <https://www.hel.fi/static/Kuva/Julkaisut/Hallinto/toimintakertomus-2023.pdf>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilka, Hanna 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus 2021.

Vilka, Hanna 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus 2021.

Virtanen, Tuomo & Pelkonen, Jenni 2023. Poissa porukasta. Jyväskylä.

## 8 LIITTEET

Liite 1

Moi!

Hienoa ja isot kiitokset jo tässä vaiheessa, että sinulla on mahdollisuus auttaa minua opinnäytetyössäni. Olen työskennellyt kaksi vuotta Käpylän peruskoulun JOPO-luokalla ja nyt syksyllä lähti kolmas lukuvuosi käyntiin hyvällä sykkeellä, arvostamani JOPO-tiimin ja uusien nuorten kanssa. Koen työni merkityksellisenä.

Opinnäytetyöni työnimi on: JOPO-luokan perehdyttämiskansio. Nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla.

Opinnäytetyöni tavoitteet: Tavoitteena on laadullista tutkimusotetta käyttäen ja aineistonkeruumenetelmänä haastattelua käyttäen kerätä tietoa ja kehittämisideoita JOPO-luokan nuoriso-ohjaajan roolia ja työnkuvaa parantamaan ja kehittämään. Tavoitteena on perehdyttää opinnäytetyön lukija tiedostamaan nuoriso-ohjaajan rooli ja työnkuva JOPO-luokalla. Tuoda esille nuoriso-ohjaajan aikuisroolia, joka työskentelee keskustelevasti lähellä nuorten maailmaa. Mitä kaikkea kuuluu nuoriso-ohjaajan monipuoliseen työnkuvaan. Ja miten nuoriso-ohjaajan työnkuvaa ja toimintaa voisi vielä kehittää palvelemaan JOPO-nuorten muuttuvia tarpeita, yhteistyössä opettajien kanssa. Tavoitteena on siis luoda perehdytysmateriaalia, joka kohdentuu pääsääntöisesti, JOPO-luokassa aloittavalle nuoriso-ohjaajalle. Ja siitä on myös hyötyä uudelle JOPO-luokan opettajalle. Opinnäytetyön luettuaan esimerkiksi juuri työnsä aloittavalla nuoriso-ohjaajalla on selkeää kuvausta siitä, mitä ja minkälaista nuoriso-ohjaajan työ JOPO-luokalla on ja voi olla.

Ystävällisin yhteistyöterveisin: Tume

Liite 2.

Kehittämistyön kysymykseni JOPO-luokan opettajille:

Miksi on tärkeää, että JOPO-luokalla on nuoriso-ohjaaja mukana tiimissä?

Mitä mahdollisuuksia nuoriso-ohjaaja tuo JOPO-luokalle?

Miten nuoriso-ohjaajan roolia -ja työnkuvaa voitaisiin vielä kehittää ja parantaa?

Mitä mahdollisuuksia ja haasteita tuo se, että JOPO-luokan nuoriso-ohjaaja tulee nuorisopalveluilta ja toimii JOPO-luokassa kaskon puolella?

Liite 3.

Kehittämistyön kysymykseni JOPO-luokan nuoriso-ohjaajille:

Miten koet työsi JOPO-luokalla? Sen merkityksellisyys?

Mitkä ovat isoimmat haasteesi työssäsi JOPO-luokalla?

Miten koet työn tulevaisuuden?